

הלכות הדרג היומי

מסכת ביצה

תוכן

- א. בקשין ... האי נמטא גמדא דנרש שריא.....1
- ב. אחד זה ואחד זה אין בהן משום כלאים לפי שאין דרך המום בכך.....2
- ג. סנדל המסומר אסור לנעלו... משום מעשה שהיה.....3
- ד. זה הכלל ... שרא להו לרבנן לשדורי תפלין ביומא טבא ... כל שנאותין בו בחול משלחין אותו ביום טוב.....3
- ה. היה בא בדרך ותפלין בראשו ... היה יושב בבית המדרש ותפלין בראשו וקדש עליו היום מניח ידו עליהן עד שמגיע לביתו ...עד שמגיע לבית הסמוך לחומה ... הא דמנטרא הא דלא מנטרא.....3
- ו. המוצא תפלין מכניסן זוג זוג.....4
- ז. זרזן עלד ביצה.....5
- ז. יום טוב שחל להיות ערב שבת לא יבשל בתחלה מיום טוב לשבת אבל מבשל הוא ליום טוב ואם הותיר הותיר לשבת.....5
- ח. ועושה תבשיל מערב יום טוב וסומך עליו ... תבשיל אחד.....6
- ט. אכלו או שאבד לא יבשל עליו בתחלה ואם שייר ממנו כל שהוא סומך עליו לשבת.....7
- י. כדי שיברור מנה יפה לשבת ומנה יפה ליום טוב ... כדי שיאמרו אין אופין מיום טוב לשבת קל וחומר מיום טוב לחול.....7
- יא. חלקהו חציו לה' וחציו לכם.....8
- יב. לאין נכון לו ... למי שלא הניח עירובי תבשילין.....8
- יג. מי שהיה לו להניח עירובי תבשילין ולא הניח פושע הוא.....9
- יד. בני לוו עלי וקדשו קדושת היום והאמינו בי ואני פורע.....9

דף טו.

א. בקשין ... האי נמטא גמדא דנרש שריא

כבר התבאר במסכת יומא דף סט: באיסור לבישת כלאים דאורייתא, אין חילוק בין רכים לקשים ושניהם אסורים מן התורה. ובכלאים דרבנן מותר בקשים.

להצטרפות להלכות הדרג היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרך היומי

מסכת ביצה

אך מה שאסרנו¹ לעיל דף יד: להציע תחתיו כלאים, כיון שאינו לבוש בהם, אפילו בכלאים דאורייתא אינו אלא בבגדים רכין כגון יריעות ושמלות, אבל בקשין שאינן נכרכין כגון כרים וכסתות. המונחים על גבי משטח קשה והם עצמם קשים, מותר לישוב ולהסב עליהן, והוא שלא יהיה בשרו נוגע בהם.

אבל אם הם מלאים או אפי' ריקנים אם הם נתונים ע"ג משטח רך אסור לפי שנכפף תחתיו ושוקע בהם ונכרך על בשרו. וכן בכל צורה בה שוקע בתוך הכרים או שהם מתקפלים ונוגעים בו מן הצד.

במה דברים אמורים בכלאים דאורייתא אבל בכלאים דרבנן מותר לישוב עליהן בכל ענין אפי' נכפף תחתיו שהואיל שרכים אינו רק דרבנן בקשים לא גזרו כלל ומ"מ לכתחלה לא יעשה של כלאים שמא יבא להתכסות בו.

לפיכך במושבי מטוס² או רכב וכדומה או באולמות המתנה, אפילו אם חושש שמא יש כלאים דאורייתא, מכיון שהכסאות קשים ואינו שוקע בהם, ואינם יכולים להתכופף על צדיו, מותר לישוב עליהם ללא חשש. אך אם שוקע בהם, או שהם נכפפים במקום בו יש חשש כלאים אין להשתמש בהם.

אך וילון בבית, וכן בד שתולה לנוי סוכה, לא יעשה שעטנו שאין אנו בקיאין מהו רך ומהו קשה, ויש להחמיר בכולן, ודוקא אם תלוין כדרך הוילון ואין קבועים בכותל, אבל אם קבע בגדי רקמה בכתלים ומחברם למעלה ולמטה ומן הצד. מותר לישוב בסמוך להן ולסמוך עליהן כיון שאין חשש שמא תכרך עליו נימא אין זה לבישה ולא העלאה³.

ב. אחד זה ואחד זה אין בהן משום כלאים לפי שאין דרך חמום בכך

אין אסור משום כלאים⁴ אלא בגדים שהן דרך חימום, כגון הכתונת הכובע והמכנסיים והשמלה גרביים כפפות וכיוצא בהם, אבל הגורות קטנטנת שעשויות לצרור בהן מעות או תחבושת ששמים מעל משחה⁵, וכיוצא בהן,

¹ רמב"ם ודרך אמונה שם הלכה יד

² עיין בדרך אמונה שם ס"ק סא

³ דרך אמונה שם ס"ק סה

⁴ רמב"ם ודרך אמונה הלכות כלאים פרק י הלכה יט

⁵ אף על גב שהם רכים ומחממים את היד וכן כל בגד כלאים שמעות או תרופה וכדומה צרורים בו מותר לתנו בחיקו שאין דרך חימום בכך וכ"ש להשים מעות בבגד פשתן ולכורכו בחוט צמר או להיפך ולהחזיקו בידו דמות. דרך אמונה שם פו

להצטרפות להלכות הדרך היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

הרי אלו מותרין אף על פי שבשרו נוגע בהן שאין דרך חימום בכך. לפיכך ארנק או תרמיל וכדומה העשוי מצמר ופשתים מותר להחזיקו בידו או להניחו בכיסור וכן ללובשו על גבו. אולם אם כונתו להתחמם בו אסור⁶.

ג. סנדל המסומר אסור לנעלו... משום מעשה שהיה

בימינו אין איסור כלל בנעילת סנדל המסומר שלא אסרו אלא בסנדל, דוגמת אותו הסנדל ממש בעורתו, וזה אינו מצוי בימינו⁷.

ד. זה הכלל... שרא ליה לרבנן לשרדורי תפלין ביומא טבא ... כל שנאותין בו בחול משלחין אותו ביום טוב

כבר התבאר לעיל דף יד: שמותר לשלוח לחבירו ביום טוב דרך רשות הרבים כל מיני מאכל ומשקה הראויים לבו ביום וכן מותר לשלוח לו כל כלי תשמיש וכן בגדים אבל אסור לשלוח דבר שאף בחול אינו ראוי, עד שיעשו בו מעשה כגון תבואה.

אולם מותר⁸ לשלוח אפילו דבר שאינו ראוי לבו ביום, אם הוא ראוי ליהנות ממנו בחול בלי שיצטרך לעשות מעשה בגופו, כגון תפלין וכיוצא בהם וכן תכשיטים⁹. ומותר לשלוח ביום טוב אפילו דרך רשות הרבים, ואף על פי שאסור להוציא שום דבר שאינו צריך לו ביום טוב, ואינו מוציאו אלא לצורך החול, מכל מקום כיון שהוא נהנה ושמח במה שמשלח דורונות לחבירו, הרי זה צורך שמחת יום טוב¹⁰.

ה. היה בא בדרך ותפלין בראשו... היה יושב בבית המדרש ותפלין בראשו וקדש עליו היום מניח ידו עליהן עד

⁶ ציון ההלכה שם ס"ק קעג

⁷ ב"י שא מתשובת הרשב"א והכל בו ולחם רב שם וכן בעולת שבת מה ובפמ"ג שם משב"ז יה, ועיין תוי"ט ביצה א י שתמה על הרמב"ם מדוע השמיטו. ועיין בלבוש שא שכתב שנהגו בו איסור אע"ג שמן הדין מותר ובא"ר שם סב פירוש בסנדלין שדומה קצת לגזירת סנדל המסומר, אבל מנעלים המסומרים כדי שלא תאכל הקרקע את המנעל פשיטא דשרי

⁸ שו"ע ונו"כ תקמז ג

⁹ מ"ב שם טו

¹⁰ מ"ב שם ס"ק יב

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

שמגיע לביתו...עד שמגיע לבית הסמוך לחומה... הא דמנטרא הא דלא מנטרא

מי שחשכה לו בדרך ושקעה החמה ותפילין בראשו, או שיושב בבית המדרש שבשדה, וחשכה לו, מותר לילך בהם לביתו, אף על פי שאסור לצאת בתפילין בשבת, מכל מקום משום בזיון התפילין שלא יניחן בשדה, או בבית המדרש שבשדה שאינו מקום המשתמר, התירו לו לילך לבוש בהן עד ביתו שיצניען שם, ואסור¹¹ לכזין לשם מצוה כשלבוש בתפילין בשבת, משום איסור 'בל תוסיף'.

וכשהוא מהלך בהן צריך להניח ידו עליהן לכסותן מפני הרואים שלא יחשדוהו.

ואם יש בית סמוך שהן משתמרין שם, חולצין ומצניען שם, ולא ילך בהן עד ביתו.

ואם נאנס ולא הניח תפילין דרש"י או שכח להניח דר"ת עד אחרי שקיבל עליו שבת ויו"ט, אם עדיין לא קיבל שבת בתפילת ערבית באמירת מזמור שיר ליום השבת יניח התפילין, דאדעתא דהכי לא קיבל עליו שבת ויו"ט שיעבור על מצות עשה דתפילין¹², אבל אם הוא כבר בתפילת ערבית, אף שעדיין יום הוא, שוב לא יניחם שהרי מזלזל באות שבת ועובר על בל תוסיף.

ו. המוצא תפילין מכניסן זוג זוג

כבר התבאר במסכת עירובין דף צה. שמי שמצא תפילין בשבת ברה"ר או בשדה או בכל מקום שאינן משתמרין¹³ מכלבים, גשמים, וכדומה, ויכולין לבא לידי בזיון¹⁴, על אף שאינן לובשים תפילין שלא לשם מצוה, כאן משום בזיון צריך להכניסם דרך מלבוש.

¹¹ מ"ב לא ה, שא קנה

¹² עיין מ"ז תר ב

¹³ שו"ע ונו"כ שא מב

¹⁴ הגר"ש קלוגר בספר החיים סי' שא סעי' מב, על פי דברי רש"י עירובין דף צה ע"א ד"ה אסור להניח. כתב כי ההיתר הוא רק כאשר מוצא את התפילין מושלכים בשדה שאז בזיונם גדול, אך כשמוצא תפילין בעיר אין בזיון התפילין גדול ואסור לו ללבושן כדי להכניסם לביתו. ומ"מ כשמצאן בשדה ולבשם כדי להכניסם לעיר, שוב יכול להמשיך וללבושם עד לביתו ואינו צריך להוציאם בכניסתו לעיר.

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

כיצד יעשה אם יש בהם רצועות קשורות, ובראש יש קשר ש"ר וכן בשל יד קשר של יד מתוקן כראוי לפי מדתו ולא גדול יותר שיכול ללבשן, יכניסן לעיר זוג זוג, דהיינו שילבישן כדרך בחול תפילין של יד על זרועו ושל ראש על ראשו ונכנס וחולצן בעיר, במקום המשתמר הראשון שמוצא, וחוזר ויוצא ולובש זוג אחר עד שיכניס כולן.

ואף שאנו פוסקים ששבת לאו זמן תפילין הוא, מ"מ כדרך שהוא לובש בחול לאו בכלל משוי הוא אלא תכשיט, ועל כל תוסף אינו עובר, כיון שאינו מכויין בלבישתו לשם מצוה.

ואם אינן קשורות ובשבת הלא אסור לעשות קשר, ועשיית עניבה לא תועיל מכיון שאינו יוצא על ידי זה בתפילין וא"כ התפילין אינם נחשבים מלבוש אלא משאוי, א"כ לא יוכל להכניסן דרך לבישה זוג זוג, צריך להמתין עד שתחשך ולהביאם.

וכן אם מצא ספר תורה בשדה צריך לישב ולשמרו עד שתחשך ואז יביאנו לביתו, ואם היו הגשמים יורדים שמתקלקל הספר, אם יהיה כאן עד הלילה יתעטף בספר כעין מלבוש וחוזר ומכסה עליו בבגדיו, ומביאו לביתו מיד שאף שאינו דרך מלבוש גמור התירו לו מפני כבוד התורה.

ולאו דווקא ספר תורה ותפילין, אלא הוא הדין מזוזות, וכן כל הספרים אפילו הנדפסים, לא יניחם בבזיון, ואם שייך להכניסם דרך מלבוש יכניסם ואם לא יושב ומשמרם.

אם אינם מונחים בבזיון או שאין חשש שיבואו לבזיון לא התירו להכניסם.

הדרן עלך ביצה

ז. יום טוב שחל להיות ערב שבת לא יבשל בתחלה מיום טוב לשבת אבל מבשל הוא ליום טוב ואם הותר הותר לשבת

יום טוב¹⁵ שחל להיות בערב שבת, אין אופין בו, אין מבשלים בו ואין מכניסין בו כל מאכל לצורך יום המחרת על אף שמותר לו לאדם לבשל ולאפות

¹⁵ שו"ע ונו"כ תקכו א

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

ביום טוב, זה אינו אלא שיהא בדעתו שיאכלו מן התבשיל שבישל בו ביום. אבל אסור לו לבשל ולאפות ביום טוב לצורך יום המחרת, הן אם זה יום חול או יום טוב שני של ראש השנה¹⁶ ושל גלויות, הן אם יום המחרת הוא שבת. מכיון שאסור להכין כל דבר משבת או מיו"ט לחול, מיו"ט לחולו של מועד, משבת ליו"ט או מיו"ט לשבת ומיום ראשון של יום טוב ליומו השני, בין ליום שני של ראש השנה ובין ליו"ט שני של גלויות.

אולם מותר לאדם לבשל אפילו כמה קדירות לצורך יום טוב, ובדעתו שיאכלו מהם בו ביום, ואם נשאר, אפילו אם נשאר קדירה שלימה, מותר לשמרה לשבת. אך אסור להערים בדבר זה¹⁷.

ח. ועושה תבשיל מערב יום טוב וסומך עליו ... תבשיל אחד

יום טוב שחל להיות בערב שבת, אין אופין בו, אין מבשלים בו ואין מכינים בו כל מאכל לצורך יום המחרת. אבל המכין¹⁸ תבשיל ופת בערב יום טוב וסומך עליו שיהא בהכנה זו משום תחילת הכנתו לצורכי שבת, ממשך ומבשל, אופה ומכין כל מאכל ביום טוב לצורך השבת¹⁹. ותבשיל זה שהוא סומך עליו, הוא הנקרא עירובי²⁰ תבשילין.

מעיקר הדין א"צ אלא תבשיל בלבד ומועיל להתיר ביון לאפיה ובין לבישול שכן הוא דעת רוב הפוסקים אלא שנהגו כדעת הפוסקים המחמירין להצריך פת ותבשיל, ולכן בדיעבד אם הניח רק תבשיל מותר, ואם א"צ לאפות ביום טוב ורק לבשל אף לכתחלה מספיק תבשיל לחוד²¹.

¹⁶ שו"ע תקנ א

¹⁷ מ"ב שם ב

¹⁸ שו"ע ונו"כ תקכו ב

¹⁹ עכ"ל הרמב"ם, והוא סובר כרב חסדא, דמלאכות שבת נעשות ביום טוב מדאורייתא, עיין בביה"ל שם א ד"ה וע"י. ואילו הרמב"ן והר"ן ס"ל כרבה, דמלאכות שבת אין נעשות ביום טוב מדאורייתא, וכל ההיתר לבשל ביום טוב לצורך שבת ע"י עירובי תבשילין הוא משום הואיל ואי מקלעי אורחים, שם במ"ב ס"ק ג ובביה"ל (וראה לעיל הערה א, מחלוקת רע"א – ח"ס).

²⁰ ולשון עירוב, עיין רמב"ם פ"ז מה' יום טוב ה"ב, דהוא לשון מושאל מעירובי הצרות ותחומים, וע"ש בראב"ד, שהוא מערב צורכי שבת עם צורכי יום טוב. עיין ס' תקכו סע' א ברמ"א, שמערב תבשילי שבת, כלומר אלה שהוכנו קודם יום טוב, עם אלה שמכין ביום טוב, להורות שמה שמבשל ביום טוב הוא רק גמר הבישול, ולא התחלתו.

²¹ מ"ב שם ס"ק ו

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

אם נזכר קודם שחשכה שהניח רק תבשיל, צריך להוסיף להניח גם פת ויאמר בהדין עירובא כדלהלן, אבל לא יברך שנית.

אם עשה עירוב תבשילין מפת לבד אינו מועיל אפילו לאפיה בלבד²².

יזהר ביום טוב שחל בערב שבת להקדים הכנת מאכליו לשבת, כדי שיגמור מלאכתו בעוד היום גדול²³, אך בשעת הדחק יש להקל, כגון אם נתאחר בישולו ויתר ההכנות לשבת עד סמוך לכניסת השבת²⁴, ובפרט ביום טוב שחל להיות בערב שבת, ודאי שיש לסמוך להקל לעת הצורך.

ט. אנלו או שאנד לא יבשל עליו בתחלה ואם שייר ממנו כל שהוא סומך עליו לשבת

התבשיל והפת של עירוב זה²⁵, צריך שיהיו קיימים עד לשעה שיגמור לבשל, לאפות ולהדליק²⁶ ביום שישי כל שהוא צריך לבשל, לאפות ולהדליק לצורך שבת ולכבודה. אבדה או נאכלה הפת אין בכך כלום, אבל אם אבד או נאכל התבשיל ולא נשאר ממנו כזית, הרי שוב נאסר להכין צורכי שבת. ונוהגים לשמור את הפת ללחם משנה בסעודה שלישית של שבת²⁷.

י. כדי שיברור מנה יפה לשבת ומנה יפה ליום טוב ... כדי שיאמרו אין אופין מיום טוב לשבת קל וחומר מיום טוב לחול

²² מ"ב שם ז

²³ במ"ב ס"ק ג ובביה"ל ד"ה וע"י, והיינו משום דאליה לא שייך לומר הואיל.

²⁴ שם ושם, דסמכינן אטעם של רב חסדא ולכאורה י"ל, דבין למעם דרבה ומשום הואיל ובין למעם של רב חסדא דצורכי שבת נעשים ביום טוב, מותר באר"י לבשל קטניות בשביעי של פסח שחל ביום ו', כיון שנמצאים בינינו ספרדים וחולים שמתירים בקטניות, וכ"ה בספר מאור השבת ח"א בפניני המאור דף תקן בשם הגרש"ז אויערבך זצ"ל, ועיין בחזו"א סי' מט ס"ק מו לגבי בישול מצה שרויה ביום זה לאלה המחמירים בפסח ומתירים (בחז"ל) בשמיני של פסח.

²⁵ שו"ע ונו"כ שם מו מז ובמ"ב מו

ושמעתה מהגרש"ז אויערבך זצ"ל, דמי שמזכה את עירובו לכל הדורים באותה העיר, וכסע' ז ו - י שם, אסור לאוכלו ביום טוב ומשום איסור גזל, כי הרשות לכל אדם לאוכלו היא רק בש"ק ולא ביום טוב (עד אחרי שכולם גמרו להכין צורכי שבת), עכ"ל. שמירת שבת כהלכתה פרק ב הערה לו

²⁶ סע' יט ובמ"ב ס"ק נה, דעכ"פ לכתחילה גם להדלקת נרות צריך עירוב תבשילין

²⁷ שם במ"ב ס"ק מת, ע"ש דנכון להניח את הלחם של עירוב תבשילין ללחם משנה בערבית ושחרית, ובמנחה יבצע עליו. ועיין ששכ שם הע' לו מהגרש"ז אויערבך זצ"ל, דאלה הנוהגים לבצוע בכל סעודה שני לחמים, סי' רעד במ"ב ס"ק ד, מוטב שיקדימו לכבד את הלחם ואת תבשיל העירוב ולאוכלם בליל שבת, או לחלק בין הלחם והתבשיל, לאכול אחד בלילה ואחד ביום, עכ"ל.

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדף היומי

מסכת ביצה

לכתחילה יש להכין את התבשילים עבור העירוב בערב יום טוב ולא קודם²⁸, ובדיעבד אף אם הכין את התבשילים לפני ערב יום טוב, יכול לסמוך עליו ולעשותם בערב יום טוב לעירוב.

יא. חלקהו חציו לה' וחציו לכם

מצות יום²⁹ טוב לחלקו חציו לבית המדרש וחציו לאכילה ושתייה כלומר אף על פי שהאכילה ושתייה במועדות היא מצות עשה, לא יהיה אוכל ושותה כל היום כולו שהרי כבר נאמר "עצרת לה' אלהיך ואף על פי שנאמר "עצרת תהיה לכם" כבר פירשו חכמים חציו לה' לתורה ותפלה וחציו לכם, לאכילה ושתייה בשביל עונג יום טוב

לפיכך כך היא הדת הנכונה בבקר משכימין כל העם לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ומתפללין שחרית ומוסף, וחוזרים לבתיהם ואוכלין סעודת הבקר, והולכים לבתי מדרשות וקורין בנביאים ודורשין באגדה עד אחר הצות היום, כדי לקיים חציו לה' ואחר כך מתפללין מנחה, וחוזרין לבתיהם לאכול ולשתות ולשמוח שמחת יום טוב שאר היום עד הלילה כדי לקיים חציו לכם³⁰.

ועכשיו שמאריכים בניגונים בתוך התפלה, אין זה עולה בכלל חציו לה' אלא בכלל לכם הוא. ויש לגעור בחזנים המאריכים יותר מחציו של יום³¹.

יב. לאין נכוז לו ... למי שלא הניח עירובי תבשילין

²⁸ כמבואר בגמ' שמפני שני דברים תיקנו חכמים עירוב תבשילין א. כדי להרבות בכבוד יום טוב שיאמרו הבריות מה אם לכבוד השבת אסור לבשל בתחלה ביום טוב קל וחומר שאסור לבשל ביום טוב לצורך החול ב. כדי להרבות בכבוד שבת שע"י שאתה מזקיקו לבשל תבשיל אחד מערב יום טוב בשביל תיקון צרכי סעודות השבת שלאחריו הוא נזכר על כל צרכי השבת מערב יום טוב ובורר מנה יפה לשבת ומנה יפה ליו"ט ואינו מכלה את הכל ליו"ט. ולפי טעם הראשון אין צריך להניח העירוב בערב יום טוב ממש אלא מותר להניח עירוב תבשילין אפילו כמה שבועות קודם יום טוב ולהתנות עליו שבעירוב זה יהא מותר לו לבשל ולאפות ביום טוב הבא עלינו לשבת שלאחריו רק שיהא העירוב קיים וראוי לאכילה שלא נתקלקל בהנחתו עד יום טוב אבל לפי טעם הב' צריך להניח עירוב תבשילין בערב יום טוב ממש שהרי אם הניח הרבה ימים קודם יום טוב עדיין כשיגיע ערב יום טוב לא יהא נזכר על צרכי שבת ולא יברור מנה יפה לכבודו. לפיכך לענין מעשה אין לערב לכתחלה אלא בערב יום טוב ממש ליו"ט זה בלבד אבל בדיעבד שכבר עירב ימים רבים קודם יום טוב ובערב יום טוב ממש שכח או הזיד ולא עירב מותר לו לסמוך על עירובו ולבשל בתחלה מיו"ט לשבת.

שו"ע הגר"ז שם ב

²⁹ שו"ע ונו"כ תקבט א

³⁰ שו"ע הרב שם י

³¹ מ"ב שם א

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

מצוה³² על כל אחד לערב עירובי תבשילין, אבל אשתו ובני ביתו של אדם טפלים הם לעירוב שלו, וכן שני בעלי בתים שסמוכים על שולחן אחד, לא יערב עירובי תבשילין אלא אחד מהם³³.

ואף מי שכבר הכין הכל מערב יום טוב, ואין הוא צריך כלל לבשל מיו"ט לשבת, מכל מקום יראה להניח עירוב תבשילין בברכה³⁴. משום שיסוד תקנת עירוב תבשילין הוא לכבוד שבת, וזוכה לשכר ברכה ומצוה, ואחד מהטעמים של עירוב תבשילין הוא כדי לזכור שאסור לבשל לצורך חול, ולכן אף כי אין לו מה לבשל לצורך שבת יוכל להניח עירוב תבשילין, וכאמור, ראוי לעשות כן כדי לזכות במצוה ובברכה.

יג. מי שהיה לו להניח עירובי תבשילין ולא הניח פושע הוא

להלן דף טז יבואר שגדול העיר מניח עירוב ומי ששכח או נאנס או היה טרוד ולא הניח סומך עליו אולם מי שהיה לו פנאי, אלא עצלותו גרמה לו לשכוח, הרי זה כפושע ואפילו בפעם הראשונה אינו יוצא בעירוב גדול העיר. ואינו יכול להכין מיום טוב לשבת³⁵. וי"א שבדיעבד יש לסמוך ולהתיר להכין משום שמחת יום טוב³⁶.

יד. בני לוו עלי וקדשו קדושת היום והאמינו בי ואני פורע

³² שו"ע ונו"כ תקבו ז ומ"ב נו

³³ עיין ח"א כלל קב סי' ז, ועיין א"א (בוטשאטש) ריש סי' תקכו, דלגבי בניו הנשואים אין נכון להרבות בזה בעירובין ובברכות, וכן גם בהרבה בעלי בתים שניזונים משולחן אחד, דלא גרע ממקנה קמחו לאחר, ע"ש

³⁴ מועדים וזמנים ח"ז סי' קכ"ב ובשלה"ק (סוכות)... וחביבה מצוה בשעתה, ואל תהיה מצוה זו קלה בעיניך, ולא לחינם אמרו חז"ל שקיים אברהם אבינו מצוות עירוב תבשילין ובספר יוחסין כתוב סוד בדבר זה" וכו'.

³⁵ שט"ע ונו"כ תקכו ז שאין החכמים מקנים עירובם למי שהוא יכול לעשות בעצמו ומתעצל מפני שתקנת חכמים היה שכל אחד ואחד יעשה ע"ת בעצמו וכדי שיהיה זכור שאם מיו"ט לשבת אסור לבשל מכש"כ מיו"ט לחול. ומיהו לאו דוקא הוא בעצמו דה"ה אם ממנה שליח נמי דשלוחו של אדם כמותו, ולא בא אלא לאפוקי עירוב של גדול שמכין מתבשילו ואינו נמלך בהם בשעת עשייתו, אלא מודיע להם ביום טוב שעשה עירוב ויכולין לסמוך עליו. מ"ב שם כה כו

³⁶ דהרבה פוסקים חולקים על זה ולדידהו יכול כל אדם לסמוך לכתחלה על עירוב של גדול העיר ואף הגדולים מכוונים בעירובם להקנות לכל אדם בכל אופן ואיזהו שאינו יוצא בעירובם זה שכל פעם עושה בעצמו ואינו רוצה לסמוך על עירוב של הגדול ואח"כ קרה ששכח כמה פעמים ולא עשה בזה אין הגדול מוציא שיהי לא היה דרכו לסמוך על הגדול ואפשר בדיעבד יש לסמוך אפוסקים אלו ולהקל משום שמחת יום טוב. מ"ב שם כו

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

כשם שמצוה לכבד את השבת ולענגה³⁷, כך כל ימים טובים שנאמר לקדוש ה' מכובד, וכל ימים טובים נאמר בהן מקרא קדש.

איזה כבוד³⁸ זה שאמרו חכמים שמצוה על האדם לגלה בערב יום טוב כדי שלא יכנס לרגל כשהוא מנוול וכן מצוה לרחוץ בחמין ולחוף ראשו וליטול צפרניו בערב יום טוב כמו בערב שבת, וכן מצוה ללוש פת בביתו בערב יום טוב לכבוד יום טוב כמו בערב שבת לכבוד שבת

איזה עונג זה שאמרו חכמים שחייב אדם לאכול בכל יום טוב, ב' סעודות אחת בלילה ואחת ביום בשחרית, אבל אין צריך לאכול סעודה שלישית אלא אם כן חל בשבת. אך בסידור יעב"ץ³⁹ כתב שהעיקר כדברי הרמב"ם (פ"ל מהל' שבת ה"ט ופ"ו מהל' יום טוב ה"ט) שיש חיוב סעודה ג' גם ביום טוב⁴⁰.

ועיקר הסעודה הוא הלחם אשר הוא אוכל לפיכך צריך להזהר שיאכל בכל סעודה פת יותר מכביצה מעט, שעד כביצה נקרא אכילת עראי, וצריך לקבוע כל סעודה על היין, דהיינו שישתה יין באמצע סעודתו אם ידו משגת⁴¹, וירבה בבשר ויין ומגדנות כפי יכלתו.

ואל יצמצם בהוצאת יום טוב שכל מזונותיו ויציאותיו של אדם קצובים לו מראש השנה⁴², חוץ מהוצאות שבתות וימים טובים שאם פחת פחתין לו ואם הוסיף מוסיפין לו, ועל כן צריך לצמצם בשאר ימים כדי לכבד את היום

³⁷ שו"ע ונו"כ תקכ"א

³⁸ מ"ב ש"ג

³⁹ בסדר יום טוב א' דפסח (אחר סדר ההגדה וברכת כהנים) שביל ה' אות ב'.

⁴⁰ ובמועדים וזמנים ח"ז סי' קנ"ג בהגה"ה, ובאורחות רבנו ח"ב עמ' ק"י, מובא שכן נהג החזו"א זצ"ל לאכול סעודה שלישית ביום טוב, ואף סעודת "מלוה מלכה" היה אוכל במוצאי יום טוב, ובמעשה רב כתב שהגר"א לא היה נוהג לאכול סעודה שלישית ביום טוב כי אם באחרון של פסח משום חביבות מצוות מצה

⁴¹ מ"ב ש"ג

⁴² ולכן יש ליוזר מלעשות יציאה מרובה שלא יוסיפו לו אלא מה שפסקו לו וזהו תוכחת מרובה על זמנינו שבעו"ה הרבה אנשים עוברין ע"ז ולא ישימו לב איך להתנהג בהוצאות ביתם להרחיק דברים המותרים ורבים חללים הפילה הנהגה הרעה הזו שמביאה את האדם לבסוף עיי"ז לידי גזל וחמס וגם להרפה וכלמה. והרבה סיבות יש שגורמים להנהגה רעה הזו. והסיבה הגדולה שבכולן הוא ע"י הנשים שדעתן קלות ואינן רואות הנולד ואשרי למי שיאמץ לבבו ולא ישגיח לפיתויים וינהל הוצאות ביתו בחשבון כפי ערך הרוחתו ולא יותר ועיין בקונטרס שפת תמים פרק ה' מה שכתבנו בזה. בה"ל שם ד"ה ואל

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

טוב, ואם אין לו צריך ללוות כדי לכבד את היום טוב⁴³ ובלבד שיהיה לו מהיכן לפרוע⁴⁴.

⁴³ שו"ע ונו"כ רמב"א

⁴⁴ והכל תלוי במידת בטחוננו של האדם כמה שאמרו חז"ל "לוו עלי ואני פורע", והבטח בכך באמונה שלימה, יכול ללוות אפילו כדי סעודת שלמה בשעתו, אפילו אם אינו יודע מהיכן יפרע, ובלבד שזו היא דרגת בטחוננו גם בשאר ענייניו